

וזוהו ההסבר בענייננו:

אמנם משה לימד את אהרן תורה, אבל במקרה זה לא היתה כל אפשרות אחרת, שהרי מלבד משה לא היה מי שיוכל ללמד את אהרן; על לימוד שכזה לא נאמר "מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו", ולכן אהרן אינו נחשב ל"תולדות משה".

בני אהרן, לעומת זאת, יכלו ללמוד תורה מפי אהרן אביהם, והעובדה שמשה לימד אותם בעצמו היתה בגדר "לפנים משורת הדין"; זהו הלימוד שעליו נאמר "מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו", ולכן נקראים דוקא בני אהרן "תולדות משה"⁵⁰.

(לקוטי שיחות חכ"ג ע' 8 ואילך)

יג

**וְאֵלֶּה תּוֹלְדֹת אֶהֱרֹן וּמֹשֶׁה בְּיוֹם דִּבֶּר ה' אֶת מֹשֶׁה בְּהַר
סִינַי (ג, א)**

"ואלה תולדות אהרן ומשה – ואינו מזכיר אלא בני אהרן, ונקראו 'תולדות משה' לפי שלימדן תורה; מלמד שכל המלמד את בן חברו תורה, מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו. ביום דיבר ה' את משה – נעשו אלו התולדות שלו, שלימדן מה שלמד מפי הגבורה" (רש"י)

צריך ביאור: לפי דברי רש"י, שמשמעות הביטוי "ביום דיבר ה' אל

50. עוד יש לתרץ:

באהרן לא שייך לומר שנקרא "תולדות משה", כי לאהרן נתייחד הדיבור של הקב"ה עצמו, שנאמר לו פרשת שתויי יין (כדברי רש"י - שמיני י, ג), ואם כן, מאז ואילך (כיון שהלימוד מפי הגבורה הוא עילוי גדול יותר לגבי הלימוד מפי משה, כמובן) – לא נקרא "תולדות משה" (כי 'בכלל מאתיים מנה'). דוקא בני אהרן, שלא זכו לדיבור מפי הקב"ה עצמו אלא רק דרך משה – הם אלו שנחשבים "תולדות משה".

משה מהר סיני" היא שהחל מיום זה התחיל משה ללמד את בני אהרן (ולכן הם נקראים "תולדותיו") – היה הכתוב צריך לומר, לכאורה, "מיום דיבר ה' אל משה"; מדוע נאמר "ביום דיבר ה' אל משה", כאילו מדובר במאורע שהתרחש ביום זה בלבד?⁵¹

ההסבר לכך:

כשם שלידתו הגשמית של אדם אינה יכולה להתרחש אלא פעם אחת בלבד – כך "לידתו" הרוחנית של אדם מתרחשת פעם אחת בלבד, כאשר מלמדים אותו תורה לראשונה; ואילו התורה שהוא לומד לאחר-מכן אינה נחשבת ל"לידה" נוספת.

ולכן נאמר "ביום דיבר ה' אל משה" – כי רק הפעם הראשונה שמשה לימד את בני אהרן, ביום מתן תורה עצמו⁵², נחשבת כ"לידה", שבעקבותיה הפכו בני אהרן ל"תולדותיו" של משה; ואילו הלימוד בפעמים הבאות לא נחשב כ"לידה", אלא כתוספת וצמיחה בלבד.

ומעתה יובן היטב דיוק לשון רש"י "כל המלמד את בן חברו תורה" (ולא "כל המלמד את חברו")⁵³: בכך מלמדנו רש"י, שהכלל "מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו" מתייחס בעיקר⁵⁴ למי שמלמד את "בן חברו", ילד הנמצא בתחילת דרכו בלימוד התורה, ולא למי שמלמד אדם מבוגר שכבר למד תורה בעבר.

(לקוטי שיחות חט"ו ע' 180; חכ"ג ע' 9 ואילך)

51. וכן הקשו הרא"ם ועוד.

52. וראה לקמן ביאור טו, שגם אם משה לימד אותם קודם לכן, ה"לידה" התרחשה רק בלימוד הראשון שלאחר מתן תורה.

53. וראה הסבר נוסף ב'ביאור' הקודם (ביאור יב).

54. כך הוא לפי הפשט; אך ראה ב'ביאור' הבא (ביאור יד) – בדרך החסידות.